

TEMA 32. Druga in tretja božja zapoved

Druga zapoved božje postave naroča, naj spoštujemo Gospodovo ime, tretja pa zapoveduje posvečevati praznike.

30. Nov. 2013

1. Druga zapoved

Druga zapoved božje postave se glasi: *Ne skruni božjega imena*. Ta zapoved »zahteva spoštovanje do Gospodovega imena« (*Katekizem*, 2142) in zapoveduje, da je treba

božjemu imenu izkazovati češčenje. Človek naj ga izgovarja samo z namenom, »da bi ga poveličeval, hvalil ali slavil« (*Katekizem*, 2143).

1.1. Božje ime

»Ime izraža bistvo, istovetnost osebe in smisel njegovega življenja. Bog ima ime. Bog ni brezimna moč« (*Katekizem*, 203). Vendar pa Boga ni mogoče zaobjeti s človeškimi pojmi, niti ga ne more predstaviti nobena ideja, niti ni imena, ki bi moglo izčrpno izraziti bistvo Boga. Bog je "Svet", kar pomeni, da je absolutno višji, da je nad vsako ustvarjenino, da je presežen.

Da pa bi ga mogli klicati in se osebno obračati k Njemu, se je kljub temu v stari zavezi »postopoma in pod različnimi imeni razodeval svojemu ljudstvu« (*Katekizem*, 204). Ime, ki ga je razodel Mojzesu, kaže na to, da je Bog po svojem bistvu Bivajoče. »Bog mu je rekel: 'Jaz sem, ki sem.' In nato

je rekel: 'Tako reci Izraelovim sinovom: ›Jaz sem‹ [Yahve: 'On je'] me je poslal k vam.' (...) To je moje ime na veke« (1 Mz 3,14-15); prim. *Katekizem*, 213). Iz spoštovanja do svetosti Boga izraelsko ljudstvo tega imena ni izgovarjalo, temveč ga je nadomestilo z nazivom "Gospod" ("Adonai" po hebrejsko; "Kyrios" po grško) (prim. *Katekizem*, 209). Druga imena za Boga v Stari zavezi so: "Elohim", izraz, ki je majestetična množina polnosti ali veličastva; "El-Saddai", kar pomeni močan, vseмогоčen.

V Novi zavezi Bog razodene skrivnost svojega notranjega trinitarnega življenja: en sam Bog v treh osebah, ki so Oče, Sin in Sveti Duh. Jezus Kristus nas uči Boga klicati "Oče" (*Mt* 6,9): "Abba", kar je domači izraz za očeta v hebrejščini (prim. *Rim* 8,15). Bog je Oče Jezusa Kristusa in naš Oče, vendar ne na isti način, kajti On je edinorojeni Sin, mi pa smo

posinovljeni otroci. Smo pa resnično njegovi otroci (prim. *1 Jn 3,1*), bratje Jezusa Kristusa (*Rim 8,29*), ker je bil v naša srca poslan Sveti Duh in smo deležni božje narave (prim. *Gal 4,6; 2 Pt 1,4*). Smo božji otroci v Kristusu. Zaradi tega se lahko obračamo k Bogu tako, da ga po resnici kličemo “Oče”, kakor svetuje sv. Jožefmarija: »Bog je Oče, poln nežnosti in neskončne ljubezni. Kliči ga “Oče” večkrat na dan in reci mu — na samem, v svojem srcu — da ga imaš rad, da ga častiš: da čutiš ponos in moč, ker si njegov otrok.«^[1]

1.2. Češčenje božjega imena

V očenašu molimo: “Posvečeno bodi tvoje ime.” Izraz “posvečevati” je treba tukaj razumeti »v cenitvenem pomenu: priznavati ga kot svetega, ravnati sveto« (*Katekizem*, 2807). To je to, kar počnemo, kadar Boga častimo, slavimo ali se mu zahvaljujemo. Toda besede

“posvečeno bodi tvoje ime” so tudi ena izmed prošenj očenaša: ko jih izgovarjamo, s tem prosimo, da bi bilo njegovo ime posvečevano po nas, se pravi, da bi mu s svojim življenjem dajali slavo in da bi ga tudi drugi slavili (prim. *Mt 5,16*). »Neločljivo je odvisno od našega življenja in od naše molitve, ali se njegovo ime posvečuje med narodi« (*Katekizem*, 2814).

Spoštovanje do božjega imena zahteva tudi spoštovanje do imena presvete Device Marije, svetnikov in svetih stvari, v katerih je Bog na tak ali drugačen način navzoč, še zlasti svete evharistije, ki je resnična Navzočnost Jezusa Kristusa, druge osebe Svete Trojice med ljudmi.

Druga zapoved prepoveduje vsako neprimerno rabo božjega imena (prim. *Katekizem*, 2146), še zlasti pa *bogokletje*, ki je v tem, »da zoper Boga — notranje ali zunanje —

izrečemo besede sovraštva, očitanja, izzivanja (...). Bogokletno je tudi, če se kdo zateka k božjemu imenu zato, da prikriva svoje zločinske dejavnosti, spravlja ljudstva v sužnost, jih muči ali mori. (...) [Bogokletje je] samo po sebi velik greh« (*Katekizem*, 2148).

Prepoveduje tudi krivo prisego (prim. *Katekizem*, 2150). Prisegati pomeni jemati Boga za pričo tega, kar trdimo (na primer, kot jamstvo neke obljube ali pričanja; kot preizkus nedolžnosti po krivem obtožene ali osumljene osebe; ali pa za končanje spora ali prerekanja itd.). V nekaterih okoliščinah je priseganje dopustno, če je opravljeno v resnicoljubnosti in pravičnosti, ter če je to potrebno, kot je lahko v primeru sojenja na sodišču ali ob nastopu kakšne funkcije (prim. *Katekizem*, 2154). Sicer pa nas Gospod uči, naj ne prisegamo: »Vaš

govor naj bo da, da, ne, ne« (Mt 5,37; prim. *Jak* 5,12; *Katekizem*, 2153).

1.3. Kristjanovo ime

»Človek je na zemlji edina stvar, katero je Bog hotel zaradi nje same.«^[2] Ni “nekaj” ampak “nekdo”, je oseba. »Samo on je poklican, da bi bil po spoznanju in ljubezni deležen božjega življenja. Za ta namen (cilj) je bil ustvarjen, in to je temeljni razlog za njegovo dostojanstvo« (*Katekizem*, 356). Ko pri krstu postane božji otrok, prejme ime, ki predstavlja njegovo neponovljivo edinstvenost pred Bogom in pred drugimi (prim. *Katekizem*, 2156, 2158). Krstiti pomeni tudi “pokristjaniti”: kristjan, sledilec Jezusa Kristusa, je lastno ime vsakega krščenca, ki je poklican k poistovetenju z Gospodom: »V Antiohiji so učence [ki so se spreobračali v imenu Jezusa Kristusa po delovanju Svetega Duha] najprej

začeli imenovati kristjane« (*Apd* 11,26).

Bog vsakogar kliče po njegovem imenu (prim. *1 Sam* 3,4-10; *Iz* 43,1; *Jn* 10,3; *Apd* 9,4). Vsakega ljubi osebno. Jezus Kristus, pravi sv. Pavel, »me je vzljubil in daroval zame sam sebe« (*Gal* 2,20). Od vsakogar pričakuje odgovor ljubezni: »Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega srca, iz vse duše, z vsem mišljenjem in z vso močjo« (*Mr* 12,30). Nihče ne more tega odgovora ljubezni do Boga izvršiti namesto nas. Sveti Jožefmarija nas spodbuja, naj umirjeno premišljujemo »tisto božje oznanilo, ki dušo navdaja z nemiro, obenem pa je sladko kakor med s satovja: *Redemi te, et vocavi te nomine tuo: meus es tu* (*Iz* 43,1); odkupil sem te in te poklical po imenu: moj si! Ne kradimo Bogu tega, kar je njegovo. Bogu, ki nas je ljubil do te mere, da je umrl za nas, ki nas je izvolil pred vso večnostjo, pred

stvarjenjem sveta, da bi bili sveti pred njegovim obličjem (prim. *Ef* 1,4).«^[3]

2. Tretja zapoved

Tretja zapoved dekaloga je: *Posvečuj Gospodov dan*. Zapoveduje češčenje Boga z obrednimi dejanji ob nedeljah in drugih praznikih.

2.1. Nedelja ali Gospodov dan

Sveto pismo pripoveduje o stvarjenju v šestih "dneh". Na koncu je Bog »videl vse, kar je naredil, in glej, bilo je zelo dobro (...). In Bog je blagoslovil sedmi dan in ga posvetil, kajti ta dan je počival od vsega svojega dela, ki ga je storil, ko je ustvarjal« (1 Mz 1,31.2,3). V stari zavezi je Bog določil, naj bo sedmi dan tedna svet, naj bo to dan, ki je ločen in drugačen od drugih. Tudi človek, ki je poklican k sodelovanju pri božji stvariteljski moči, tako da s svojim delom svet izpopolnjuje, mora

sedmi dan prenehati z delom ter ta dan posvetiti bogočastju in počitku.

Pred Kristusovim prihodom je bil sedmi dan sobota. V novi zavezi je “*Dies Domini*”, Gospodov dan, nedelja, ker je to dan Gospodovega vstajenja. Sobota je predstavljala konec stvarjenja; nedelja predstavlja začetek “novega stvarstva”, ki se je zgodil z vstajenjem Jezusa Kristusa (prim. *Katekizem*, 2174).

2.2. Udeležba pri sveti maši ob nedeljah

Ker je evharistična daritev “vir” in “vrhunec” življenja Cerkve^[4], se nedelja posvečuje predvsem z udeležbo pri sveti maši. Cerkev natančneje določa tretjo zapoved dekaloga z naslednjim predpisom: »V nedeljo in na druge zapovedane praznike so verniki dolžni udeležiti se maše« (ZCP, kan. 1247; *Katekizem*, 2180). Poleg nedelje so glavni zapovedani prazniki tudi: »dan

rojstva našega Gospoda Jezusa Kristusa, razglasenja, vnebohoda, sv. Rešnjega telesa in sv. Rešnje krvi, Marije, svete božje matere, njenega brezmadežnega spočetja in vnebovzetja, sv. Jožefa, svetih apostolov Petra in Pavla in vseh svetih« (ZCP, kan. 1246; *Katekizem*, 2177). »Zapovedi, udeležiti se maše, zadosti, kdor je navzoč pri maši, ki se opravi kjerkoli po katoliškem obredu na sam praznični dan ali zvečer prejšnjega dne« (ZCP, kan. 1248; *Katekizem*, 2180).

»Verniki [so] dolžni na zapovedane dneve udeležiti se evharistije, razen če jih od tega opravičuje resen vzrok (na primer bolezen, oskrbovanje dojenčkov) ali jim da spregled njihov dušni pastir (prim. ZCP kan. 1245). Tisti, ki premišljeno opustijo to obveznost, storijo velik greh« (*Katekizem*, 2181).

2.3. Nedelja, dan počitka

»Kakor je Bog “sedmi dan počival po vsem svojem delu, ki ga je naredil” (1 Mz 2,2), tako dajeta človekovemu življenju ritem delo in počitek. Ustanova Gospodovega dneva prispeva k temu, da vsi uživajo čas počitka in prostega časa, ki jim omogoča, da gojijo družinsko, kulturno, socialno in religiozno življenje« (*Katekizem*, 2184). Ob nedeljah in drugih zapovedanih praznikih so se verniki dolžni vzdržati »tistih del in opravil, ki ovirajo dolžno bogočastje, veselje, ki je lastno Gospodovemu dnevu, in potreben duševni in telesni počitek« (ZCP, kan. 1247). Gre za resno obveznost, kakršna je tudi dolžnost posvečevati praznike. Kljub temu pa nedeljski počitek lahko preneha biti obveznost v primeru višje dolžnosti, zaradi dolžnosti pravičnosti ali ljubezni.

»V spoštovanju do verske svobode in do skupnega blagra vseh si morajo

kristjani prizadevati, da bodo nedelje in prazniki Cerkve po zakonu priznani kot dela prosti dnevi. Vsem morajo dajati javen zgled molitve, spoštovanja in veselja; in braniti morajo svoja izročila kot dragocen prispevek k duhovnemu življenju človeške družbe« (*Katekizem*, 2188).
»Vsak kristjan se mora izogibati temu, da bi bližnjemu po nepotrebnem nalagal to, kar bi mu preprečevalo spoštovati Gospodov dan« (*Katekizem*, 2187).

2.4. Javno bogočastje in civilna pravica do verske svobode

Trenutno je v nekaterih državah precej razširjena določena "laicistična" miselnost, ki smatra, da je religija zasebna zadeva, ki se ne bi smela izražati na javen in družben način. V nasprotju s tem pa krščanski nauk uči, da človek mora imeti možnost »svobodno zasebno in javno izpovedovati religijo.«^[5] Naravni

moralni zakon, zapisan v človeško srce, dejansko naroča človeku, da »Bogu izkazuje zunanje, vidno, javno in redno češčenje«^[6] (prim. *Katekizem*, 2176). Bogočastje je vsekakor na prvem mestu notranje dejanje; vendar mora biti omogočeno, da se izrazi navzven, kajti človekov duh ima potrebo, da »uporablja materialne stvari kot znamenja, po katerih je spodbujen k tistim notranjim dejanjem, ki ga združujejo z Bogom.«^[7]

Zagotovljena mora biti možnost, da se vera izpoveduje ne samo navzven, ampak tudi družbeno, se pravi skupaj z drugimi, kajti »človekova družbena narava sama zahteva (...), da svojo vernost izpoveduje tudi na občestven način.«^[8] Družbena razsežnost človeka zahteva, da se lahko bogočastje tudi družbeno izraža. »Krivica se torej zgodi človeški osebi (...), če kdo človeku odreka svobodno izvrševanje

vernosti v družbi, da je le pri tem zagotovljen pravičen javni red. (...) Svetna oblast, katere bistveni namen je skrbeti za skupno časno blaginjo, mora torej versko življenje državljanov priznavati in ga podpirati.«^[9]

Obstaja družbena in civilna pravica do svobode v verskih zadevah, kar pomeni, da družba in država ne smeta preprečevati, da bi vsakdo na tem področju ravnal tako, kot mu narekuje vest, tako zasebno kot javno, če le pri tem spoštuje pravične omejitve, ki izhajajo iz zahtev skupnega blagra, kot je javni red in javna morala^[10] (prim. *Katekizem*, 2109). Vsak človek je v vesti obvezan iskati pravo vero in se je držati; pri tem iskanju je lahko deležen pomoči drugih — še več, krščanski verniki imajo dolžnost nuditi to pomoč v obliki apostolata —, nikogar pa se ne sme siliti in tudi ne ovirati. Pritrditev veri mora vedno biti svobodna,

ravno tako kot njeno izvrševanje (prim. *Katekizem*, 2104-2106).

»Kot krščanski državljan imaš to nalogo: prispevati, da bi Kristusova ljubezen in svoboda vodili vsa področja modernega življenja: kulturo in gospodarstvo, delo in počitek, družinsko življenje in družbeno sožitje.«^[11]

Javier López

Osnovna literatura

Druga zapoved: *Katekizem katoliške Cerkve*, 203-213; 2142-2195.

Tretja zapoved: *Katekizem katoliške Cerkve*, 2168-2188; sv. Janez Pavel II., Apost. pismo *Dies Domini*, 31. 5. 1998.

Benedikt XVI. — Joseph Ratzinger, *Jezus iz Nazareta* (pog. 5, 2).

Priporočeno branje

Sv. Jožefmarija, Homilija *Osebni odnos z Bogom, v Božji prijatelji*, 142-153.

Copyright © www.si.opusdei.org

[1]Sv. Jožefmarija, *Božji prijatelji*, 150.

[2]II. vatikanski koncil, Konst. *Gaudium et spes*, 24.

[3]Sv. Jožefmarija, *Božji prijatelji*, 312.

[4]II. vatikanski koncil, Konst. *Sacrosanctum Concilium*, 10.

[5]II. vatikanski koncil, Izjava *Dignitatis humanae*, 15; *Katekizem*, 2137.

[6]Sv. Tomaž Akvinski, *Summa Theologiae*, II-II, q. 122, a. 4, c.

[7]Sv. Tomaž Akvinski, *Summa Theologiae*, II-II, q. 81, a. 7, c.

[8]II. vatikanski koncil, Izjava *Dignitatis humanae*, 3.

[9]*Prav tam*.

[10]*Prim prav tam*, 7.

[11]Sv. Jožefmarija, *Brazda*, 302.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sl-si/article/tema-32-druga-in-tretja-
bozja-zapoved/](https://opusdei.org/sl-si/article/tema-32-druga-in-tretja-bozja-zapoved/) (3. Apr. 2025)